Ч. 11. Чернівці, дня 17-го (29-го) марта 1895. Рочник XI.

Передплата
платна в Чернівцях
виносить:
на цілий рік 5 зр. — кр.
„ пів року 2 „ 50 „
„ чверть року 1 „ 25 „
для заграниці 8 рублїв або
12 франків.
Поодинокі числа по 12 кр.
в бюрі ґазет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА.

Виходить що тижня в пятницю.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 6.—8. год. вечером.

Оповіщеня і прилоги
обчисляють ся по найдешевших цїнах.

Нащо ми розширяєм „Буковину“.

Почавши від дня 1 (13) квітня с. р. почне наша ґазета „Буковина“ виходити чтири рази на тиждень з іллюстровани додатком що недїлї п. з. **Недїля**; а появляти меть ся наша „Буковина“ частїйше на те, щоб тим успішнїйше ширити ідеї, яким щиро служить вже одинайцятий рік; щоб єднаючи для тих ідей весь руский нарід, могла як найбільше прислужити ся рускій народній справі.

Погляди сеї інтеллїґентної рускої громади, що стоїть за „Буковиною,“ на рускі справи народні, становище і засади єї дуже добре знані читателям „Буковини“; але треба доконечно тепер визнати їх в збитій формі прилюдно, щоб і ті, що не мали доси нагоди запізнати ся близше з „Буковиною“ і отсе може в перший раз держать єї в руках, не були нї на хвильку що до напряму єї в непевности.

Ось наше розумованє: Нема тепер нїде жадного житя культурного винятого із звязи державної.

Кожда одиниця може бути добрим обивателем держави, так що і сама вона хіснувати меть ся добродійствами державного устрою, і держава также матиме в нїй свого щирого прихильника.

Коли-ж якийсь нарід в державі (т. зн. знов таки нїби одиниця, але висшого степеня) має увійти з державою в такі зносини, щоб се і самому народови і державі через взаємини і тїсне сполученє своїх власних интересів вийшло на користь і на пожиток, то перед усїм треба, щоб члени того народу прийшли до сьвідомости своєї народности, щоб вони уміли здати собі справу з того, куда має стреміти нарід сам про себе і які відносини мають бути межи ним а державою.

Доки нарід не прийшов до національної самосьвідомости, доки він ще не знає, чого єму хотїти, чого бажати, яка его мета: доти він не є жадним полїтичним чинником, а для держави він радше небезпечний підданий, нїж вірна і безпечна підпора, бо дуже легко такий нарід стає ся попихачем проворних людий при всяких полїтичних заколотах.

В такім станї находять ся меньше більше ще і тепер Русини. Чи-ж треба може на се аж доказів, що Русини се найлїпший ґрунт для найріжнїйших полїтичних явних і тайних аґітаций, що серед Русинів є тьма наймитів, чи то Москаля чи иньших сусїдів? — Річ ясна, що тим самі Русини своїй таки народности як найбільше шкодять, але тим вони, можна-б сказати зовсім мимохіть, нераз также і державі не дуже добру прислугу віддають

Що саме серед Русинів сьвідомість національна все ще не розбудила ся, що Русинам судилось в тім зглядї послїдними бути між иньшими народами Европи, се пояснює ся так, що Русини з усїх боків окружені народами, котрі зачерез щасливі історичні обставини дістали перевагу в свої руки, і котрі уміли особливо школою присилувати Русинів до того, що вони присвоюючи собі вже навіть що найперші початки осьвіти, зараз таки винародовляли ся в користь чужої народности. Таким чином діялось, що майже вся інтеллїґенция, яку Русини в своїм невідраднім положеню могли витворювати, ставала в ряди чужої інтеллїґенциї; таким чином пояснює ся і тото дуже дивне явище, що нема (бодай в Австриї) рускої шляхти: давні рускі шляхецкі роди є тепер окрасою чужих наций! Де-ж у народу нема рідної інтеллїґенциї, там не може розвинути ся жадне почутє національне, жаден интерес для держави; там не може розвинути ся такий патріотизм, що одушевляв би цїлий нарід. Такий нарід, що ось так коротає своє житє без висших ідеалів і поривів, може вправдї платити більше або меньше податків, може ставити більше або меньше здалих рекрутів, але для держави він в найлїпшім разї більше тягарем нїж підпорою, а в тяжших обставинах може навіть і нещастєм. А так само не може нарід без рідної інтеллїґенциї і без почутя національности тягнути для себе користи хоть би і з найлїпших порядків державних; конституцийна управа се нещастє для народу, котрий осьвітою не доріс до неї.

Не дуже так давно тому, як руский нарід спроміг ся на горстку інтеллїґенциї, що перенявшись на скрізь високим завданєм інтеллїґентної кляси народу, котрий що йно відроджує ся і приходить до себе, всїх сил своїх докладає, аби руский нарід національно і полїтично так виховувати, щоб він як найскорше прийшов до сьвідомости своєї народности і до ясного пізнаня, в полученю з котрою державою шукати єму потрібних умов для свого народного розвою.

Ось і цїль, задля котрої ми перед 11-ма роками почали видавати „Буковину,“ відаючи добре, що ґазета се найлїпший

З ЖИТЯ.

(Розширенє „Буковини“. Два голуби воду колотили. Лихі дотепи „Дѣла“. „Курилка журналистъ“, стихъ Пушкина. Люта проґрама нашої ґазети. Паперові довбеньки. Рід процесовичів. Армата на голуба і пукавка на медведя...)

Почувши що починаєте частїйше видавати „Буковину“, я так утїшив ся, що з тої втїхи трохи не зладив ще красшої ідиллї, як наш Воробкевич, котрий так гарно описав тонами хатину пад Прутом і дївчину як цьвіт, що

в ней очи зірницї, що сьвітять в ночи,
як бачиш їх хлопче минай ся і мри!...

Чому іменно „минай ся і мри“, замість:

в ней очи зірницї, що тільки дивись;
не вагай ся, хлопче, бери і женись —

того я і доси не розумію, хоч ту пісню страшенно люблю і коли тільки жінки нема дома, то все сьпіваю... Але менче з тим!...

Так мене то втїшило, що буковиньскі Русини спромоглись на розширенє своєї одинокої народної часописи полїтичної, що тої радости не змогли менї заколотити анї ті два голуби, котрі так гарно вміють колотити чисту воду... Один голуб сивий, воркітливий, то львівске „Дѣло“, котре — як міркую з того, що в нїм читаю—далеко лучше знає американьскі відносини, як буковиньскі, і тому вістку про частїйше видаванє „Буковини“ приняло дуже недотепною заміткою. „Буковина“ — каже — називає (частїйше видаванє ґазети) конечною потребою, — шкода лишень, що докладнїйше не означила, на скілько потребою для Русинів, а на скілько для кого другого“...

Гм... я думав, що у Львові дотепнїйші люди. „На скілько потребою для Русинів, а на стілько для кого другого“ — і три точки. А кому-ж руска ґазета потрібна, як не Русинам? Ми, Буковинцї, не були би тому противні, як би потребували руску ґазету видавати і для Румунів і для Нїмцїв та Мадярів, та коли такої потреби нема, то мусимо хоч для себе видавати, а з „кого другого“ зрезиґнувати. Та от, горе нам, галицке „Дѣло“ і значучими словами і зловіщими точками каже, що Буковина, сей найменче осьвічений край в Австриї, не потребує частїйшого видаваня рускої ґазети, щоби, буває, буковиньскі Русини не дізнали ся, що в сьвітї діє ся... Що о тім думати? Чи галицкі Русини такі нам зичливі? Але я знаю, що ми в Галичинї маємо побіч таких недотепних противників ще й богато щирих прихильників, а „Дѣло“ нагадує менї лиш приповідку: „Нїяка собака так не вкусить як своя“...

В иньшім числї „Дѣло“ написало так само недотепно, що коли наша ґазета почне виходити частїйше, то певно зараз мусить називати ся „народна“, бо вже, мовляв, така у нас натура, що то слово любимо. Не великий то в нас гріх, що то слово любимо, як і не велика у „Дѣла“ заслуга, що того слова не любить. Річ не в назві. „Дѣло“ могло би сьміло і не без рациї називати ся „Словом“ і нїхто тому не дивував би ся, бо між тими ґазетами великої ріжницї нема тай за „Дѣлом“ і тими, котрих боронить, тепер справдї дїла не богато, а слів дуже богато... Так, хоч ми против слова „народний“ нїчого не маємо, та прикро нам, що „Дѣло“ мало недобрі інформациї тай було злим пророком. Нехай нам „Буковина“ остане ся „Буковиною“; в нїй проте про всї рускі справи може бути мова.



спосіб ширити ідеї; ось причина, задля котрої ми тепер, і то вже по раз другий, розширяєм „Буковину“; а в виложеню сеї цїли і причин подані заразом і головні точки єї проґрами:

Ми працюємо, щоб розбудити сьвідомість національну серед руского народу;

Ми працюємо, щоб у руского народу збудити интерес для житя державного;

Ми працюємо, щоб виховати наш нарід так, аби він в обох сих напрямах виявляв здоровий погляд і хосенну дїяльність.

Наша ґазета є отже *національно-руска*. Вся Русь-Україна завсїди нам перед очима, всї рускі справи осуджуєм ми із загально-руского становища, перед усім же нам на думці: *культурне і материяльне добро Руси*. Оснувати самостійну руску державу годї народови, що політично і національно такий нерозвитий, як нарід руский; доля Русинів в Росиї занадто добре знана, так що анї на хвильку не може заманути ся щирому Русинови, шукати в Росиї спасенія для руского народу. Де-ж зрештою має шукати руска інтеллїґенция пристановища для рускої народности, як не в Австриї, в котрій засадничими уставами кождій народности запоручено можність свобідного розвитку, і де навіть самим Русинам, помимо некористних обставин, все таки удалось, виєднати для себе деякі культурні і материяльні здобутки?! Розглянувшись добре, заявляємо виразно, що після нашого найглубшого переконаня наш руский нарід зможе аж тодї роздобутись на найвисші добра культури, коли тїсно сполучить свою справу народну із справою Австриї. Интерес народний сего домагаєсь.

Виходячи із сего чисто національного становища, а по друге з огляду на вказані відносини рускої народности до австрийскої держави, мусимо ми поборювати всякі такі аґітациї поміж руским народом, що виходять так на шкоду держави як і нашої народної справи. Ми мусимо отже поборювати москвофілів, котрі змальовуючи в загально звістних своїх цїлях аґітацийних стан Русинів в Австриї як найчорнїйше, защіплюють зневірє у власні сили, викликують байдужність до справ народних і державних і звертають очи Русинів за кордон; їх аґітациї виміренї ще крім того на цїлковиту загладу нашої народности, вони просто ворожі і пагубні для нашої справи народної. Так само будем ми поборювати всїх тих, що поставили собі немов за головну цїль, ширити саме лиш невдоволенє межи руским народом і маловаженє національної ідеї, бо і ся робота не меньше шкідлива. Тай вічним наріканьем, скаргами, стогнанем і плачем нічого не здобудем, а хиба утратимо ще й те, що маємо. Нам треба позитивної *дїйсної працї*, нам треба своєю *власною працею*, своїми *власними силами* підготовляти умови до всяких культурних і материяльних здобутків, нам *самим* треба розвинути як найбільшу діяльність на кождім полї, всюди орґанїзувати свої хоть поки що слабі сили, а успіх *мусить* бути неминуче. За нас чей же ніхто не буде нашу роботу робити, а як зробить, то зробить по своєму. Лиш те, що *власними* силами здобудем, є дійсним здобутком і такі здобутки мають ще і то добре в собі, що завсїди заострюють енерґію до дальшої працї. В працї-ж народній має нам завсїди бути провідною думкою добро нашої рідної землї, нашої рускої народности, народности що не є нічиєю причепою, а сама для себе відрубна і самостійна.

Церков є у Русинів, серед котрих письменність все ще мало що розширена а школа не запустила ще глубоких корінїв, культурним чинником перворядної ваги. Наша ґазета буде проте щиро підпирати всї стараня церкви о релїґійно-моральне вихованє нашого народу, ба навіть наставати на те, щоб церков сповняла сей свій сьвятий обовязок супроти руского народу. В справи чисто церковні не будем мішати ся.

Знана річ, що руский нарід в економічнім зглядї підупав, проте „Буковина“ особлившу увагу звертати ме на економічний поступ і буде старати ся підняти рільництво, збудити рух промисловий і торговельний, і для сих справ буде мати осібний відділ.

В социяльнім зглядї стояти ме „Буковина“ на становищі добра загалу нациї і буде старати ся вирівнувати ріжницї, усувати несправедливости; взагалї-ж буде підпирати лиш ті социяльні змаганя, що не будуть переворотом а лиш дальшим розвитком теперішних державних порядків.

Головна сила австрийских Русинів є в Галичинї, то-ж річ ясна, що „Буковина“, ставляючи собі таку широку загальнонародну проґраму, мусить завсїгди займати ся в великій мірі также і справами галицкими, хоть очивидно справи буковиньскі не перестануть бути у неї на першім плянї. Але і Україна і угорска і американьска Русь буде предметом нашої пильної уваги, і зі всїх країн руских будемо подавати докладні вісти, до чого обіцяли нам що найлїпші патріоти наші в тих країнах свій ласкавий співудїл. „Буковина“ буде отже орґаном *всеї* Руси України, буде живо займати ся справами всїх частин єї, буде тримати свою руку на живчику матери Руси, слїдити бачним оком розвій і упадок руского духа, рускої сили, буде баштовим сторожем Руси. З огляду на се ми застановляли ся навіть над тим, чи не змінити імя нашої ґазети так, щоб в нїм містилась немов проґрама єї; але жаль нам доброго імени „Буковина,“ що під ним ми відразу стали ширити руску національну ідею; жаль нам того імени, що єго наша ґазета носить чесно вже одинайцятий рік, нїколи не скалявши єго нїяким негідним учинком. Ми переконані, що цїла Русь повитає нашу „Буковину“ щиро, бо почує в нїй відгомон голосу свого серця.

Супроти иньших народностий і політичних партий будем ми займати взагалї таке становище, яке нам вкажуть заняти интерес національний і интерес державний. Ми всїх сил доложимо, аби мирно полагодити всї ріжницї міжнародні і дійти до справедливого modus vivendi, але де боротьба зовсім не дасть ся оминути, там будем бороти ся, та і в боротьбі будем завсїди тямити на те, щоб єї закінчити а не доводити до цїлковитого роз-

---

Другий голубчик сивенький, що намагає ся воркотїти на московский лад, а все краче, як ворона, зате вправно колотить чисту воду, львівский „Ґалїчанїн“ знає видко більше як сама редакция „Буковини“. Він уже рішив, яка страшна проґрама нашої ґазети на будуче. Перше всього після єго інформаций має „истреблять“ москвофільство в Галичинї і на Буковинї. Ніби то така нечувана новина, що народовцї, не будуть помагати ворогам шкодити рускому народови, що аж треба у великий дзвін бити! Адже і п. Белей і п. Козаркевич „истребляютъ“ уже таких москвофілів, як „Галичанинъ“ і єму подібні... Впрочім москвофіли самі, гірш ворога, „истребляютъ“ себе своїм неуцтвом. Грозили тому трийцять лїт, що в „адїн час“ навчать ся по московски, а до нинї не вміють. Змарнували кільканайцять справдїшних талантів лїтературних, котрих нїяка лїтература не хоче до себе вчислити, завели на манівцї і запроторили марно безлїч добрих сил, позитивного не дали нїчого, а се-ж довірія до них не збудить у нїкого. Коли москвофіли перечать самостійність нашого народу, то ще всї вони в згодї, а як їм прийде ся практично виконати найважнїйшу точку своеї проґрами, уживати московскої мови, то вже старі в один бік ідуть, молоді в другий, а дома всї говорять — по польски, як годить ся твердим Русинам... Адже ми знаємо, які они консеквентні!

То лише галицкі і буковиньскі „рутенцї“ дають ся ловити на таку москвофільску лїнґвістичну полову. В Петербурзї якийсь проворний переселенець з Галичини писав уже й по московски, але против „сепаратистів“, почав видавати „Галицко-русскій Вѣстникъ“, щоби при тім заробити лишню копійчину, та видав два числа і кинув, бо мав тілько сорок передплатників — сам до того признав ся друком. Видко, чесним правдивим Москалям несимпатична така борба против „сепаратистів“ тай они не хотїли спомагати „Вѣстника“ з такою плюгавою тенденциєю...

Друга робота, яку львівский орґан „старорусів“ призначив „Буковинї“, має бути анальоґічна до єго роботи в Галичинї. Він підготовляє Галичан до принятя православія, а „Буковина“, на єго здогад, „має приготовляти православне буковиньско-руске населенє до принятя церковної унїї, доказуючи при всякій нагодї, що православіє грозить буковиньско-рускій народности румунїзациєю і винародовленєм“...

Вже то у веселих редакторів „Галичанина“ фантазия буйна, але мимо того кождий з них з тия своїм вічним підозріванєм нашої роботи єсть по словам Пушкина:

— все также сухъ и скученъ,
И грубъ и глупъ и завистью размученъ:
Все тискаетъ въ свой непотребный листъ
И старый вздоръ и вздорную новинку...

Пушкин немов відгадував, що колись в Галичинї заведуть ся такі „правдомовнї“ журналїсти і дав на такого „Галичанина“ раду, а именно „плюнуть на него“, що дуже часто єсть найлучшим хоч нечемним арґументом... Шкода тратити на суперечку уцтивих слів.

Але що правда, то не гріх — дібрали ся два голуби, хоч і не одномастнї. Тай до якої роботи злучили ся? до такої, щоби „Буковину“ вбити паперовими довбеньками. Ще наша ґазета, на ново зорґанїзована, не стала виходити, отже нічим ще не провинила ся, а судї справедливі, приятелї щирі та чеснї засудили єї на смерть. Нехай, мовляв, не буде нї тобі нї менї, — і сам їсти не буду і тобі не дам! Ось куди їх опозицийна енерґія подїває ся!...

Ну, щож дїяти? Від напасти не пропасти, бо брат собі рад... Коли дивлю ся на таку тактику в нашій борбі партийній, то все нагадую собі наші селяньскі родини, в котрих рідні брати процесують ся о ґрунт. Заким діждуть ся кінця процесу, потовчуть ся кулаками та колами так, що один брат занедужає і другий і третий, а коло ґрунту нема кому ходити, лежить собі перелогом та буряном заростає:

Та бо між братами-народовцями — „старорусів“ ту не числю, то вічні процесовичі народ-

брату. Боротьба наша буде умірковала і річева.

Отсе в головних зарисах провідні думки, котрим вірно і щиро, як служила, так і буде служити „Буковина.“

Добрі і щирі сини матери Руси з усїх сторін, видячи, що наша національна ідея замість прояснятп ся і набирати сили в послїдних часах почала затемнювати ся, зараз таки стали заохочувати нас, щоб ми „Буковину“ видавали частїйше і запевнили нам навіть свою моральну і материяльну поміч; ми послухали ради і заохоти і рішились на велике дїло. Ми глубоко переконані, що коли вже нічо більшого не спроможеть ся довершити „Буковина,“ то хоть се буде єї заслуга, що вона відсьвіжить бодай трохи соки в жизненнім але ослабленім рускім тїлї і побудить єго до нового житя.

Аби-ж вона могла уміло сповнити своє завданє, то комітет редакцийний приєднав для веденя редакциї „Буковини“ чоловіка, що дав ся пізнати нашій суспільности своїми лїтературними і публицистичними працями з найлїпшого боку, приєднав также сталих дописувателїв зі всїх сторін Руси, особливо з тих осередків, де житє народне силнїйше проявляєсь.

„Буковина“ буде виходити чтири рази на тиждень, а то, коли яке сьвято не перешкодить. в вівторок, четвер, суботу і недїлю, а нї то в иньші днї. До числа з недїлї буде завсїди долучений іллюстрований додаток „Недїля“ в обємі „Буковини,“ так що „Буковина“ виходити ме властиво 5 рази на тиждень.

Цїну поставили ми як найнизшу.

„Буковина“ враз з додатком „Недїля“ коштувати ме на рік 10 зр.

чвертьрічно	2 зр. 50 кр,
місячно	85 кр.

І так ми все зробили, що лиш в силах наших було, щоб вповнї відповісти тїй задачі, яку ми собі поставили; тепер черга на руску суспільність, особливо на руску патріотичну інтеллїґенцию, щоб морально і материяльно підперла нас, і тим помогла нам сповнити велике дїло.

Уклінно просимо всїх щирих Русинів, не лиш предплачувати „Буковину“ але і ширити єї як найбільше.

ДОПИСЬ.

Львів, дня 27. марця.

(Концерт в честь Шевченка. — Слово про „славнозвістних.“ — Гумористична ґазета „Стріла“.)

Одностайне і непривітне житє львівскої громади, про котре я другим разом докладнїйше вам напишу, звеселив справдї величавий концерт, який ту відбув ся дня 25. с. м. на честь Шевченка. Одна ще память безсмертного Тараса лучить ріжних полїтичних і личних противників, всї сходять ся помянути незлим словом свого ґенія. Не кажу „тихим словом“, бо то був грімкий концерт, яких мало. Львівский „Боян“ від осени минувшого року має дириґента п. Остапа Нижанковского, чоловіка відданого всею душею музиці. Він потрафив зорґанізувати такий сильний і добрий хор, якого ще в „Боянї“ не було, і з ним дав нам на концертї пізнати всю красу „Вечерниць“ Ніщиньского, композициї, котра може становити цїлий акт в якій опері.

Не буду Вам описувати цїлого концерту, устроєнєм котрого занимав ся щиро проф. В. Шухевич, — ніякий опис не дасть понятя про вражінє з концерту — одно лиш скажу, що справдї поклонитись треба перед ґенієм, котрого память бере верх над всїми злобами дня і з'єднює Русинів в одну родину. А було-ж тих Русинів на концертї — аж серце радувало ся! Саля „Народного Дому“ показалась за малою для всїх; неодин вернув до дому, бо білетів не стало. Стягнула тілько людий і богата проґрама концерту, що складала ся з самих наших творів, і таки сьпіваки, як п-на Крушельницка та п. Левіцкий, котрий дуже добре заступав „славнозвістного“ Мишуґу. Яка шкода, що хто тілько з наших стане „славнозвістним“, той уже сьпіває Полякам, Нїмцям, Анґлїйцям і Москалям, а нам тілько оскома остає ся... Як би так котрий „славнозвістний“, заробивши на Анґлїйцях та Нїмцях, схотів посьвятити кілька літ житя для бідної рускої сцени, як то би она піднесла ся! Якже би театр був все повний! Та ба! у „славнозвістних“ виробляють ся менче звістні забаги, ідеальна ціль житя у них затемнює ся, сьпіваки роблять ся інтернаціоналами.

Колись може і під тим взглядом настануть у нас веселїйші часи. А тепер поки-що наш смуток має розвеселяти гумористична ґазета „Стріха“, що зачне виходити в цьвітни. Редактором єї буде Сильвестер Яричевский. В „Дѣл-ї“ була оповістка, що заповідає вистрілене „Стріли“. Подаю маленьку частинку з сеї оповістки, щоби знати, в що редакция думає стріляти.

„Усьо в нашому сьвітї грішному розпрягаєсь-псує ся: і люди і дїла рук та розуму людского. Що-ж, бач, почати? Направляти треба! Сьвіт направляймо от як-би яку... бочку: треба накладать обручі, попобити гаразд — а то він розсипле ся — той рай наш сьвячений, і де ми дїнемось тодї?,.. А що-ж на рускому сьвітї?... Що? Здорові — на віки розхорують ся, люди з глуздами — потеряють їх, живі — трупами стануть, — таке тут хороше дїеть ся!... Лизуновичі, Іскаріоти, шкаралупники, мари лихого крою родять ся з дня на день в перестрашаючім числї. „Пруть ся на чужину шукати доброго добра“... Ґанґрена впоює ся в кров молодих, незаражених душ... У таку пору побіч полїтичних часописий, — котрі лиш „полїтично“ та за парляментарно вибивають хиби тих наших любих гостеньків і приятелїв в овечій шкурі з вовчим серцем — у ту пору безголовя треба-б конечне часописи, котра би стала ridendo castigare mores“.

Ах, звістно, що треба би! Та, видко, усьо в нашому сьвітї грішному розпрягає ся, псує ся... вже й гумор наш попсував ся, розсипав ся і треба єго збивати, як бочку. Родять ся Іскаріоти, Лизуновичі і недотепні гумористи... Як би та „Стріла“ мала на сьміх та на страту виставити самих стрілцїв, то красше і не стріляти. У нас було вже доволї таких мертворожденних видавництв. Впрочім вольному воля!

Львовянин.

Перегляд полїтичний.

В Радї державній ведуть ся вже другий тиждень наради над реформою податковою. Полагоджено вже першу часть проєкту о загальнім податку заробковім з дуже малими змінами. При сїм титулї промовляли также буковиньскі посли бар. Василько і др. Рот.

В комісиї буджедтовій ради державної приступлено по принятю провізориї буджетової до нарад над етатом мінїстерства оборони краєвої. Кількох послів жадало, щоби знесено другий рік служби войскової у однорочних охотників. Мінїстер оборони краєвої ґр. Вельзерсгаймб заявив ся однак против сего жаданя, доказуючи, що другий рік служби показав ся в практицї дуже хосенним, бо перед тим здавало іспит офіцирский 38% охотників, а тепер 82%, а число офіцирів резервових на случай войни все єще недостаточне. Притім згодив ся мінїстер на те, щоби сим охотникам, котрі вправдї не здали іспиту офіцирского, але добре поводили

ні — вже нема спору о сам ґрунт, о нарід, тілько о то, як єго орати та що сїяти на нїм. Жнив сподївають ся однаких, але господарку рільну розуміють ріжно. Один брат поривистий, нетерпеливий, кине клапоть навозу на ґрунт, покопирсає троха землю мотикою і лютить ся потім, що вже в маю не може збирати жнива. А все чванить ся перед другими: „Го-го! — каже — в мене ґрунт такий, що жнивами всїх сусїдів закасую, вродить менї, що я схочу“. А другий брат не вірить в ту велику силу ґрунту і хоч оре та сїє, але не чванить ся. „Чим — мовляв — хвалити ся, коли ґрунт ще слабий, дуже слабий. Щоби тілько не прийшло ся на переднївку позичати у сусїдів, то ще було би добре, а вже щоб закасувати їх, то далеко до того. На жнива треба почекати.

Ех! та що ту й казати! Що ми споримо о способи роботи, то не велике диво, з тих суперечок все щось вийде позитивного, а дивно менї, що в нас до голуба стріляють з армати, а до медведя з пукавки з бузини. Вже на приклад і редакция „Дѣла“ пересьвідчила ся, що не може завсїгди водити компаниї з „Галичаниномъ“, що кождий „старорус“, одержавши парохію або крилошаньскі відзнаки, зовсїм не трус і підписує відозву москвофільского виборчого комітету з більшою відвагою, ніж подане о отворене читалнї в своїм селї... а мимо того „Дѣло“ для них ласкаве; єму в очи плюють, а оно каже, що то тілько дощ паде; коли-ж і стрілить у медведя, то з пукавки... часом же навіть і подасть єму який кусок зі свого стола. За те як прийде ся на голуба стріляти, „Дѣло“ котить кріпостну армату і гримає на вдивовижу сьвітови. Добре ще, що ті набої слїпі і від них тілько чад паде на тих, що близше армати.

Бо я собі так міркую: Вісїмдесять майже сьвященників підписало відозву москвофільского комітету виборчого. Ну, добре, вольному воля! Крилошани, декани, приходники, хоч всї повинні мати свій розум, дають ся водити за ніс львівскій громадї москвофілів і в тім находять приємність, як циганьскі медведї, що танцюють при бубнї. У Львові забубнять, а они на провінциї скачуть. Треба би не мати серця, щоби заборонити „старорусам“ бавити ся, хоч би й в патріотів і народолюбців. Але що оно за знак ті підписи на відозві? Видко, що ті люди великі слабодухи; під тою відвагою їх, з якою підписують ся на противнародних відозвах, криє ся така слаба віра в будуччину свого народу, таке „колїноприклоненіє“ перед чужими богами, таке іґнороване народу, з котрого жиють, що направа їх хибних думок повинна кождому лежати на серцю. В ті хибні думки треба стріляти з „армат“ острими набоями, бо они підривають ґрунт всякій иньшій народній роботї“! Туди повернути свою енерґію опозицийну! А коли приходить кому охота поговорити про буковиньскі відносини, нехай же розгляне ся в справі як слїд, щоб не стріляти кулею в пліт. Буковинцям тим не пошкодить ся, а собі певно не поможе ся! Богато в нас такого непотрібного траченя енерґії на роботи, з котрих хісна мало. Замість на приклад своїй громадї виказати ясно, в чім она слаба,, загріти єї, щоб покинула своє лїнивство і апатию, провідники оправдують єї. „Ви, кажуть, вправдї нїчого не робите, але й не можете, бо спиняє вас А. і Б.“ А лїнива громада рада з того, що може дальше дармувати, та що має адвокатів на своє лїнивство, і стогне дальше, що єї спиняють в роботї... Та о тім всїм колись иньшим разом.

* * *



ся, давати відпустку на цілий другий рік. Помимо сего заявленя міністра ухвалила комісия резолюцию, щоби правительство знесло другий рік чинної службы у одноросчних охотників. В дальшій дискусиї промовляв польский посол Козловский. Підніс справу достав для армії і жадав увзглядненя дрібних промисловцїв і ремісників, вказав на велике число самоубийств в армії і жадав побільшеня числа душпастирів в Галичині, щоби піднести релїгійність.

В комісиї для реформи виборчої мало прийти вкінци до порозуміня на підставі внесеня ґр. Гогенварта. Після сего мали би бути виборці поділені на шість курий, замість дотеперішних чотирох. В наслідок сего порозуміня поправила ся значно ситуация парляментарна, і нема вже тепер поки що мови о якихось змінах в кабінеті, о котрих задля сеї реформи виборчої послідними часами ходила чутка.

В неділю, дня 24. с. м. відбула ся під проводом президента міністрів князя Віндішґреца, котрого в суботу приймав цісар на довшій авдиєнциї, майже двогодинна рада міністрів, в котрій взяли участь всї міністри, кромі міністра торговлї ґр. Вурмбранда.

Ческий намістник ґр. Тун видав під днем 8. марта чотири розпорядженя до директорів шкіл середних і семинарий учительских дочичнo вихованя молодїжи шкільної. Перше розпорядженє наказує плекати між молодїжею льояльність і найповнїйшу преданність для Єго Вел. Цісаря і Найв. Дому цісарского. „Око молодїжи, каже ся в сїм розпорядженю, треба завсїгди, без шкоди для увзглядненя приналежности до тіснїйшого родимого краю, звертати на цїлість держави і ученика треба приводити до сьвідомости факту, що він має в Австриї красну і славну вітчину, та що найпершим і найвисшим єго обовязком є, бути до неї привязаним і посьвятити їй всї свої сили." Друге розпорядженє наказує плекати національну терпимість, і виступає остро против всяких заходів і змагань викликуючих між учениками ріжних народностий ненависть. Третим розпорядженем заказує ся носити ученикам відзнаки національні, особливо при торжественних нагодах з поминенем барв державних, а четвертим розпорядженем збиранє складок між учениками на недозволені цїли і без дозволу висших властий.

В Істриї повстав новий спір язиковий. Краєвий маршалок ґр. Кампітелї, котрий є заразом головою ради культури краєвої, видав розпорядженє, котре дуже розярило Кроатів. Краєвий маршалок загрозив именно товариству господарскому в Волоскі-Абациї розвязанем, коли оно не буде з президиєю ради культури краєвої вести переписку в мові італїйській.

В Нїмеччинї, а і в цїлій Европі наробив великого шуму конфлікт нїмецкого цїсаря з нїмецким парляментом. Конфлікт сей пійшов з того, що в парляментї перепало внесенє, аби на 1-го цьвітня яко в день 80-тих уродин бувшого канцлєра князя Бісмарка зложити єму від парляменту офіцияльну ґратуляцию. В наслїдок сеї ухвали вислав цїсар Вільгельм слїдуючу телеґраму до князя Бісмарка: „До князя Бісмарка, воєводи ляуенбурского в Фрідріхсруге. Висказую Вашій сьвітлости моє найглубше обуренє на ухвалу парляменту; она є в повній суперечности з чувствами всїх нїмецких князїв і народів."

Дотеперішний нїмецкий амбасадор в Константинополи князь Радолїн именований амбасадором в Петербурзї, а на его місце призначений бар. Саурма-Єльч. Росийским амбасадором в Берлинї именований ґр. Остен-Сакен.

В войнї хіньско-японьскій зґинуло після урядового справозданя японьского уряду за час від 21. вересня 1894 до 8. марта 1895 всїх Японцїв 1653, а то 541 убито в битвах, 131 погибло від понесених ран, а 981 в наслїдок иньших недуг.

ДРІБНІ ВІСТИ.

На авдиєнциї приймав Є. В. Цїсар 21. л. с. м. краєвого президента ґрафа Ґоеса.

Президент краю ґраф Ґоес повернув дня 28. с. м. із Відня до Чернівцїв.

Місце бл. п. проф. Омеляна Огоновского мають поки що заступати др. Калїна, що викладати ме руску мову і др. Колеса, що вчити буде руской лїтератури на львівскім унїверситетї вже в лїтнім півроку.

Нову читальню „Руской Бесїди" девяту з ряду, отворено тамтої недїлї в Новій-Жучцї.

Заповіджене отворенє руских паральельок при черновецкій 2. ґімназиї дуже занепокоїло наших бук. можновладцїв румуньских. Спершу докладали вони всїх сил своїх, щоб випертн руску ґімназию з Черновець до Кіцмана, до Вашківцїв або Вижницї, де-б вона зовсїм не могла розвивати ся а хиряла-б вічно; коли-ж се не вдало ся, стали вони і собі жадати волоских кляс паральельних в Чернівцях. Товариство їх „Concordia" предложило дотичну петицию соймови, радї державній, мінїстерству й розіслало єї по селах до підписів. Тут заставляють всякі аґітатори неписьменний нарід підписувати єї, наказуючи їм, що така воля п. президента краю; ну, се для темних людий доста. Таким способом понабирувала „Concordia" петициї за волоскою ґімназиєю в Чернівцях і від громад руских(!) як Каменка, Кабин, Гаврени, Калинівцї Купаренко, Рогожешти, Данила, Мигучени, Кичера, Кирлїбаба, Кучурів малий, Ґліт, і т. д., з котрих декотрі лежать під самою Сучавою або аж за Сучовою; — і най же хто скаже, нащо сим руским громадам волоскої ґімназиї в Чернівцях? — назбирала також і від громад волоских, але громад волоских під Чернівцями лиш яких 4 або 5, то о волоску ґімназию в Чернівцях подають петицию волоскі громади понайбільше зпід самої Сучави, що мають волоску ґімназию під самим носом в Сучаві, або громади аж ізза Сучави! Воно на око сьмішно, що рускі села жадають волоскої ґімназиї, та що волоскі громади з околиці Сучавскої хотять волоских кляс у Чернівцях; а в дійсности се чуже сумно, бо се сьвідчить, яких способів хапають ся противники руского народа, аби не допустити єго до рівноуправненя і аби далї винародовляти руску молодїж, що або пропадає в неруских школах, або збільшає табор румунїзаторів, москвофілів і иньших ворогів свого рідного роду. І се роблять союзники Воляна і Тимїньского, а Волян і Тимїньский придивляють ся мовчки сїй убийчій роботї своїх клюбових спільників, і в своїй ґазетї замість відозвати ся до своїх що найменьше нельояльних союзників Румунів вони обкидають болотом Євтея Пігуляка і др. Смаль-Стоцкого за те, що сї два найщирійші рускі патриоти невтомимо їздять від села до села, закладають читальнї, каси позичкові, крамницї і т. д. Ось вам виродні сини матери Руси! Тепер кождий порозуміє: чому вони прозвали себе „консервативними?" Очивидно длятого, бо вони поклали собі за цїль свого житя, консервувати на Руси всякі злидні, нужду, біду, безхарактерність, підлоту, простацтво, глупоту, темноту і т. п. Але ми віримо кріпко, що всї ворожі затиї наших противників і в тім разї нїчо не поможуть, бо щира праця народна мусить мати успіх. В послїдних хвилях дістали ми відомість, що справа руської ґімназиї, котру такими заходами хотїли убити, буде таки прихильно для Руснів порішена. Маєм певну надію, що правительство не буде оглядати ся на нїякі ворожі затиї румунїзаторів і таких виродних синів Руси як Волян і Тимїньский, а заспокоїть вже нарешті по 20-кількалїтних заходах пекучу потребу Руснів, чим положить тверду підвалину для зросту такої руской інтелїґенциї, що не буде гадати прищеплювати на Руси московску культуру, а остане вірна свому рідному народови, вірна свому краєви і державі.

Із засїданя бук. краєвої Ради Шкільної з дня 20. л. марта с. р. 1) Заряджено, що треба дотично уложеня пляну науки руской мови в бук. школах середних і фахових, дотично заведеня нової руской правописи шкільної у всїх клясах усїх шкіл бук. з новим роком шкільним 1895/6 і дотично уживаня шкільних книжок руских в бук. школах народних і в школах вправ. 2) Триклясову школу в Рускім Банилові розширено на 4-клясову. — 3) Часописи „Buk. päd. Blätter" уділено запомогу 150 зр. на рік 1895. — 4) Учителям Денисови Данилевичови в Пожориті та Костеви Ґалерови в Ст. Онуфрі признано 1-ий додаток службовий. — 5) Жену надучителя в Нижних Партештах Павлїну Козаркевичову именовано помічницею при тій-же школї. 6) Виключено одного ученика з черновецкої ґімназиї, залагоджено подання учеників ґімназиї і школи вправ о увільненє від оплати шкільної, рішено рекурса в справах шкільних, в дисциплінарній справі одного учителя і подання о припущенє до испиту зрілости.

Електричні біцикли винайшов один француз; будуть вони трохи тяжші, за те буде їзда лекша, бо електричний прирял має спомагати скорший оборот колїс.

Росийский цар приказав отворити осібну канцелярию в мінїстерстві царского дому, в котрій будуть залагоджувати всякі петициї, вистосовані до царя.

Новий улий винайшов проф. Франц Шмід в Кремс над Дунаєм. Описанє сего улия можна получити від него самого за 40 кр.

Марки почтові мусять бути приліплені тільки на передній (адресовій) стороні письма, инакше прийдесь адресатам платити кару. Таке розпорядженє видало на днях мінїстерство торговлї.

„Ластівки" ілюстрованої бібліотеки для молодїжи, міщан і селян вийшла послїдна книжочка X. річника з богатим і цїкавим змістом та ілюстрациями: „Похорон бл. п. Арх. Альбрехта" і „Вечір" (Шевченка). Дальші видання „Руской Бесїди" виходити муть на лад видавництва „Просьвіти" осібними книжочками, котрі попри „Бук. Календар" висилатись муть членам, що платять 2 зр. на рік, даром. На сей рік готові до друку й вийдуть небавом отсї богато ілюстровані видання: недруковані досі твори Юрия Федьковича: 1) Лїрник (житя сьвятих, стихом) і Колядник (із нотами), 2) Історія „Руской Бесїди" в Чернівцях, 3) Слова правди і науки (із поезий Шевченка), 4) О садівництві, 5) О пасїчництві, 6) Доля пияцка, оповіданє, 7) Спільними силами, (оповіданє наукове для господарів, 8) Казки для руской молодїжи і др. Нечлени зможуть купити видання „Руской Бесїди" і поодинокими книжочками.

Видає і відповідає за редакцию Др. Василь Дутчак. З печатнї Г. Чоппа.